

УНИВЕРЗИТЕТ СИНГИДУНУМ
Департман за последипломске студије
Данијелова 32, Београд

ВЕЋУ ДЕПАРТМАНА ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

Одлуком Већа Департмана за постдипломске студије Универзитета Сингидунум од 09. 12. 2016., одређени су чланови Комисије за одбрану докторске дисертације Драгане Кружић, мастер: *Пристипи истраживању и експерименту у визуалним уметностима*, са поднасловом: *Извођење теоретизације трансдисциплинарних уметничких истраживања на основу дјела Ивана Ладислава Галете*: др Миодраг Шуваковић, редовни професор ФМК /ментор/; др Наташа Лах, доцент, Филозофски факултет у Риједи /коментор/; др Андрија Филиповић, доцент ФМК; др Никола Дедић, ванредни професор ФМУ УУ, др Анета Стојнић, доцент ФМК. Састав комисије је промењен Одлуком Већа Департмана за постдипломске студије Универзитета Сингидунум од 22. 01. 2020. Чланови комисије за оцену и одбрану докторске дисертације су др Миодраг Шуваковић, редовни професор ФМК /ментор/; др Наташа Лах, ванредни професор, Филозофски факултет у Риједи /коментор/; др Андрија Филиповић, ванредни професор ФМК; др Никола Дедић, ванредни професор ФМУ Универзитет уметности, и др Лука Бешлагић, доцент ФМК.

Комија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и докторској дисертацији

Драгана Кружић је рођена 1971. године у Неготину, у Србији. Дипломирала је сликарство на Академији примијењених уметности, Универзитета у Риједи 2011. Добитница је Ректорове награде 2010. године. Радила је на Академији примијењених уметности као стручни сарадник за уметничке програме и ИСВУ координаторка од 2013. до 2015. Радила је као чланица одбора за квалитет студирања. Оснивачица је и подпредседница АЛУМНИ клуба Академије примијењених уметности у Риједи, оснивачица и кустоскиња Студентске галерије, чланица стручног савета Градске галерије у Цриквеници, чланица стручног жирија за избор сувенира града Цриквенице. За вријеме студирања била је демонстраторка а на предмету Сликаство и предмету Теорија уметности (код професорке др Соње Бриски Узелац), као и председница Студентског парламента. На Интердисциплинарне докторске студије при Универзитету уметности у Београду уписала се школске 2014/15. године. Трећу годину докторских студија на Факултету за медије и комуникације је уписала 2016. године.

Реализовала је 4 самосталне и шездесетак групних изложби. Излагала је на 26. Загребачком салону, Светском бијеналу студентске фотографије у Новом Саду, Биеналу мозаика у Сплиту, ИИ Триеналу керамике у Марибору, Rookie Gallery у Грацу, MC Gallery Њујорку итд.

Кандидаткиња је објавила научне радове који су потврдили право да пријави предлог докторске дисертације и да приступи одбрани докторске дисертације:

- „**Interdisciplinarni i metamedijski eksperiment Ivana Ladislava Galete**“ , UDK 791.633-051 A_M Art+Media, бр. 11/2016, ISSN 2217-9666, Fakultet za medije i komunikacije, Beograd **M52**

- „**Strukturna sistemska analiza umjetničkog opusa Ivana Ladislava Galete**“ – *Hrvatski filmski ljetopis* – god. 24 (2018), broj 96, filmološki časopis Hrvatskog filmskog saveza, Zagreb, UDK: 791633-051GALETA, IL791.038.54, 49-67 **M23**

Докторска дисертација кандидаткиње Драгане Кружић била је подвргнута провери софтвером за установљавање преклапања/плагијаризма (iThenticate Plagiarism Detection Software). Укупан процентуални износ запажених преклапања (SIMILARITY INDEX) износи 4%.

Докторска дисертација кандидаткиње Драгане Кружић *Приступи истраживању и експерименту у визуалним уметностима*, а поднаслов: *Извођење теоретизације трансдисциплинарних уметничких истраживања на основу дјела Ивана Ладислава Галете* садржи 75 587 речи са свим пратећим прилозима. Списак литературе обухвата 192 библиографске референце и 47 вебграфских референци, које чине научни радови, монографије, зборници радова, документарни и архивски материјали, као и други извори. Уз основни текст дисертација садржи 5 прилога и више илустрација.

2. Предмет и циљ истраживања

Предмет докторске дисертације чине опште теоријски модели и примери истраживања и експеримента у савременим визуелним уметностима: филм, нови медији, аудиовизуелне уметности, перформанс, концептуална уметност, интермедијалне уметничке праксе и текстуалне праксе. Студија случаја којом се демонстрира предложена теоријска интерпретативна методологија је истраживачки и експериментални уметнички рад вишемедијског уметника Ивана Ладислава Галете (1947-2014) који је био учесник у историјским појавама ”нове уметничке праксе”, те је остварио пионирске резултате у пољу интердисциплинарних и трансдисциплинарних истраживања нових медија.

Циљ истраживања спроведених и презентованих у докторској дисертацији је проширење методолошког тј. интерпретативног приступа новим уметничким праксама са становишта интердисциплинарне и трансдисциплинарне теорије уметности. Другим речима, кандидаткиња Драгана Кружић је имала за циљ да покаже и да докаже да за интерпретирање интердисциплинарног и трансдисциплинарног уметничког рада на примеру деловања Ивана Ладислава Галете, није довољан монодисциплинарни приступ

историје ликовних уметности, филмологије, студија извођачких уметности и теорије текста, студија књижевности, већ да се мора поставити компаративна методологија повезивања ових дисциплина са новом интер- и транс-дисциплинарном методологијом анализе уметничког дела, уметничке праксе и уметничког контекста. Посебно битан аспект њеног истраживања и расправе је тумачење односа „нове уметничке праксе“ и „новомедијског рада“ према парадигмама авангарде, неоавангарде и савремене уметности, односно, према парадигмама истраживачке и експерименталне уметности.

На разини студије случаја, уметничких продукција уметника Ивана Ладислава Галете, циљ кандидаткиње је да дисертацијом покаже и објасни нови квалитет уметничког рада који је поставио уметник интер-дисциплинарно и транс-дисциплинарно делујући између различитих уметничких дисциплина и различитих уметничких и не-уметничких медија. Тај нови квалитет је могуће идентификовати као сложено критичко релационо мапирање отвореног и динамичног, односно, истраживачког и експерименталног уметничког рада са повезаним естетским, епистемолошким и поетичким учинцима у односу на затворене чиниоце историје модерне уметности. Из назначеног је произашло да се уметничка пракса и теорија уметности прожимају у трагању за новим перцептуалним и концептуалним искуствима, али и знањима, која могу бити излагана, али и педагошки спровођена у образовању нових генерација савремених уметника.

3. Хипотетички оквир истраживања

На основу постављеног предмета и циљева докторске дисертације изведене су хипотезе о статусу уметничког дела и уметничке праксе у историјској и актуелној истраживачкој и експерименталној уметности. Хипотезе су постављене на јасан, прегледан и функционалан начин. Кандидаткиња је успешно аргументовала постављене хипотезе на теоријском и фактографском нивоу:

Хипотезе су:

- 1) Логика, процедура и синтакса продукције уметничког дела заснивају се на проблемски постављеним модусима којима су истраживање и експеримент темељне дискурзивне одреднице.
- 2) Експеримент и истраживање у уметности, као легитимни уметнички, поступаци имају функцију вишезначног епистемолошког протокола којим се прекорачују границе различитих научних дисциплина и специфичности медија.
- 3) Трансгресија граница из различитих уметничких дисциплина у знанствене и обрнуто, води ка ресемантизацији односа унутар појава и структура уметничког дела;
- 4) У позицији концептуалног уметника Иван Ладислав Галета, уједно је и теоретичар јер познаје и користи поједине текстуалне (књижевне, филозофске, теоретске и знанствене) „екстензије“ како би конструисао један нови наратив визуалног текста.
- 5) Уметничка пракса Ивана Ладислава Галете може се дефинисати као теорија *in situ* - логичан след закључака и резултата настао из процеса истраживања, односно као процес имплементације и експликације одређених теоријских оквира у истраживању одређеног проблемског основа и саме природе уметности.

- 6) Уметничка пракса Галете, као истраживање у уметности, може се дефинисати системском и пројективном.
- 7) Уметничка пракса Галете поседује темељне одлике пројекта у уметности, било да је реч о делу у прогресу или регресу (концепција појединих радова исказује се у процесу њиховог нестајања, па се пројективност читава у оперативном периоду кретања унатраг).
- 8) Ауторефлексивност се може тумачити као принцип палимпсестичког усложњавања означитељске структуре специфичних интертекстуалних референци указујући на чињеницу да је уметничко дело апроксимативно симптому, тј. детектује и тумачи поступке који руководе делом, усмеравају га, наслућују и имплицирају његово значење и вредност.
- 9) Аутореференцијалност се може тумачити као принцип апропријације и репетиције властитих метатекстова.
- 10) Провокација устаљених перцептивних образаца и когнитивне стимулације резултат је експеримента који се спроводи поступком употребе неконвенционалних техника снимања, монтаже и продукције у визуалним уметностима. Истраживање се спроводи у пољу перцептивних механизма, као сублимација спознајне, емпиријске, емоционалне, вредносне и чулне инвенције или као “графичка демонстрација психологије форме”. Перцептивне се дестабилизације код рецепијента постижу кориштењем, на пример: кадра у нетљи или понављањем истоветног кадра, ефекта треперења-стробоскопа, фиксним оквиром-положајем камере, испрекиданим системом снимања, рефотографирањем и сл.
- 11) Потенцијалност лимиалног поља где перформанс постаје пракса уметничког и педагошког рада указује на говорни чин који тада постаје програмски текст, а иновативност у методологији наставног процеса доводи до реконцептуализације педагошког приступа, тј. до педагошког обрата.

4. Методологија истраживања

Кандидаткиња Драгана Кружић је поставила низ процедуралних приступа који су омогућили концептуалну и метајезичку расправу праксе, уметничких дела, педагошких процедура и теоријских резултата Ивана Ладислава Галете. При томе, Кандидаткиња је на **иновативан и аутентичан начин** суочила два методолошка режима: (1) преглед, тумачење и проблематизацију деловања уметника Ивана Ладислава Галете, и (2) своју методологију истраживачице Галетине интердисциплинарне и трансдисциплинарне експерименталне и истраживачке уметности. Реч је о суочењу двоструког интер-методолошког приступа.

Кандидаткиња је предложила, применила и до рефлексивних закључака довела следеће методолошке приступе:

1. Метод мета-анализе и критичке расправе историје теорија и пракси истраживања и експеримента у уметностима двадесетог века.
2. Метод компаративне анализе теоријске, историјско уметничке, научне, поетичке и аутопоетичке литературе и архивске грађе из подручја авангардних, неоавангардних и

поставангардних теорија визуелних уметности, теорије уметности, психоаналитичке теорије уметности, историје филма и филмске теорије те умрежавања различитих теоријских дисциплина и платформи у односу на природне, духовне и политичке науке.

3. Метод хибридизације и апропријације општих знања наука и културалних дисциплина у тумачењу уметничких истраживачких и експерименталних уметничких и егзистенцијалних пракси.

4. Примена метода когнитивне естетике на разумевање новомедијске перцепције и рецепције интердисциплинарног и трансдисциплинарног уметничког дела.

5. Постављање специфичне методологије за идентификовање, описивање, анализу и расправу студија случаја контекста, праксе и дела експерименталног уметника Ивана Ладислава Галете.

6. Синтеза добијених резултата и конструкција опште теорије о истраживању и експериментисању у савременој уметности.

Кандидаткиња је показала да влада теоријски и апликативно сложеним интер- и трансдисциплинарним методама за идентификовање, описивање, анализу и расправу експерименталне и истраживачке уметности у општем смислу и у смислу посебних примена на уметничко, теоријско и педагошко дело Ивана Ладислава Галете.

5. Кратак приказ садржаја докторске дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње Драгане Кружић *Приступи истраживању и експерименту у визуалним умјетностима: Извођење теоретизације трансдисциплинарних умјетничких истраживања на основу дјела Ивана Ладислава Галете* је компонована у седам поглавља са пет прилога, списком литературе, вебграфијом и кандидаткињином биографијом, те апстрактом са кључним речима на матерњем и енглеском језику.

Прво поглавље "УВОД" (стр. 1-12) пружа увид у све битне одреднице дисертације од предмета, циљева, приступа литератури и архивском материјалу, научним хипотезама и примењеној и развијаној методологији. Кандидаткиња је у сажетој и прецизној форми указала на план истраживања и презентовања истраживања у поглављима докторске дисертације.

Друго поглавље "КОНЦЕПТИ АВАНГАРДЕ, НЕОВАНГАРДЕ И КОНЦЕПТУАЛНЕ УМЈЕТНОСТИ" (стр. 13-20) је постављено као системска анализа и расправа општих теоријских појмова, њима референтних уметничких и културалних парадигми те битних интерпретативних гледишта. Посебна пажња је посвећена трансформацијама парадигматских појмова приликом њиховог преношења из културе у културу. Поглавље је подељено у четири подпоглавља: Радикалне уметничке праксе, Савремени појам авангарде, Концепт неоавангарде и Концептуална уметност.

Трећим поглављем "УМЕТНИЧКИ ЕКСПЕРИМЕНТ ИЛИ ЕКСПЕРИМЕНТ У УМЕТНОСТИ" (стр. 30-46) се презентује, анализира и интерпретира уметничко деловање три битна и утицајна интернационална експериментална уметника. Реч је о деловању, раду и

мишљењу у и о уметности код Џона Кејда, Јозефа Бојса и Пјера Манцонија. Утицај деловања ова три уметника је био од изузетног значаја за развој неоавангардне и концептуалне уметности у Југославији и Хрватској.

У четвртом поглављу "АРГАНОВА ТЕОРИЈА ИСТРАЖИВАЧКЕ УМЕТНОСТИ" (стр. 47-57) је изложен прегледни, аналитички и синтетички приступ теорији истраживачке уметности италијанског историчара и теоретичара уметности Ђулија Карла Аргана. Арганов теоријски утицај је био битан за структурирање југословенских и хрватских неоавангарди. Посебно је значајан текст о истраживачкој уметности, којим је указано на могућност трансформисања уметности од стваралачке/продукцијске праксе у истраживачку уметничку праксу. Његов приступ је био битан за уметничка истраживања односа уметности и технологије, односно за концепте и праксе новомедијске истраживачке и експерименталне уметности.

Петим поглављем "СТАТУС ИСТРАЖИВАЊА И ЕКСПЕРИМЕНАТА У ХРВАТСКОЈ НЕОАВАНГАРДНОЈ И КОНЦЕПТУАЛНОЈ УМЕТНОСТИ" (стр. 58-85) покренута је анализа и расправа непосредног историјског и културалног контекста деловања Ивана Ладислава Галете. Пето поглавље је компоновано у пет под-поглавља: Од социјалистичког реализма, естетизма и модернизма до друге линије, Група ЕХАТ-51, Група Горгона и експериментални и структурални филм - Пансини и GЕFF. Пето под-поглавље је изведено у пет тематских целина: Авангардни и неоавангардни филм као филмски експеримент, Зачеци структуралног филма, Појмовно одређење структуралног филма, Феномен кино клубова шездесетих година у Југославији и њихов утицај на културу и Миховил Пансини и GЕFF. Кандидаткиња је на систематичан и акрибичан начин указала на битне уметничко-културалне парадигме у Хрватској и интернационалној уметности од педесетих до седамдесетих година двадесетог века.

Шесто поглавље "АНАЛИЗА СТУДИЈЕ СЛУЧАЈА" (стр. 86-202) централни је и разрађени део докторске дисертације посвећен са пажњом и прецизном аналитиком делу уметника Ивана Ладислава Галете. Драгана Кружић је на директан и демонстративан начин показала како се теоријски модели и приступи, разрађивани у поглављима од првог до петог, примењују на исцрпан начин у идентификацији, анализи и расправи истраживачког и експерименталног дела једног изузетног и провокативног уметника какав је био Иван Ладислав Галета. Шесто поглавље је компоновано у четири под-поглавља са разрадама: Прва категоријална подела/Интертекстуалност/Интермедијалност, Друга категоријална подела/Бихевиорални перформанс, Трећа категоријална подела/Анти-уметност, и Четврта категоријална подела/Теорија уметника/хибридна писања.

Седмо поглавље је ЗАКЉУЧАК (стр. 203-208) написан као синтетички увид у резултате истраживања спроведених у поглављима од првог до шестог. Речима кандидаткиње Драгане Кружић из изузетно богатог и разноврсног уметничког опуса Ивана Ладислава Галете изведена је анализа и теоријска интерпретација која није имала за задатак обухватити потпуни концепцијски опус уметника, већ циљано изабрана дела. Из категоријалне поделе Галетиног опуса изведено је тумачење само појединих карактеристичних сегмената. Стога примарни циљ докторске дисертације није био да се интерпретира и анализира целовит опус, већ извођење теоријске критичке и аналитичке интерпретативне платформе из које је могуће сагледати Галетин комплексан уметнички контекст и свет уметности. Различита отворена поља интердисциплинарности и

трансдисциплинарности су пружила бројене могућности за даљу будућу интерпретацију и развијање нових аналитичких дискурзивних платформи.

Први прилог је интервју са теоретичарем и историчарем експерименталног филма, односно, савремеником и пратиоцем деловања Ивана Ладислава Галете, професором Хрвојем Турковићем. Прилог два је попис и преглед радова Ивана Ладислава Галете. Прилог три је попис текстова о деловању Ивана Ладислава Галете. Прилог четири су фотографије ретроспективне изложбе Ивана Ладислава Галете. Прилог пет су илустрације анализираних радова Ивана Ладислава Галете. Прилози су инструктивни материјали који на разини уметничких-чињеница олакшавају праћење текста Драгане Кружић и, свакако, разумевања дела Ивана Ладислава Галете.

6. Постигнути резултати и научни допринос докторске дисертације

Кандидаткиња Драгана Кружић је истражила и на основу истраживања написала ригорозно постављени научни рад о савременој истраживачкој и експерименталној уметности у пољу интердисциплинарног приступа новим уметничким медијима и њима одговарајућим теоријама од теорија авангарде до преко теорија неоавангарде до теорија концептуалне уметности, те структуралне анализе уметничке појаве и уметничког текста, односно, филма, перформанса и уметничке педагогије. На уметничком деловању и на уметничким делима Ивана Ладислава Галете је демонстрирала могућности примене општих теоријских резултата у циљу разумевања уметничког контекста, карактера његове праксе и уметничких резултата.

Кандидаткиња је на одговарајући начин обрадила тему, предмет и хипотезе на основу предложене и из предлога разрађене методологије. Ригорозном фокусираношћу и доследним методолошким радом Кандидаткиња је остварила строго научно дело са битним теоријским резултатима у распону од препознавања карактера уметничког деловања Ивана Ладислава Галете до општих теоретизација истраживачке и експерименталне уметности у односу на теорије авангарде, неоавангарде и концептуалне уметности. **Њен битни резултат и допринос постигнут дисертацијом** је проширење знања о уметничком контексту, теоријским потенцијалностима и уметничким резултатима те педагошким платформама Ивана Ладислава Галете, што до сада није било познато у стручној и широј јавности. Битно је напоменути да докторска дисертација Драгане Кружић није историографски приступ животу и раду уметника, већ да је реч о теоријској разради и надградњи његових учинака у односу на локални контекст и у односу на интернационалне уметничке праксе и одговарајуће теорије. Кандидаткиња је написала систематичну интерпретативну теорију о уметничким, теоријским и педагошким продукцијама Ивана Ладислава Галете.

Докторска дисертација Драгане Кружић је аутентично и јединствено дело по методолошком приступу теоретизацији истраживачке и експерименталне уметности, али и по акрибичном и посвећеном теоретизовању деловања и дела Ивана Ладислава Галете.

7. Мишљење и предлог Комисије о докторској дисертацији

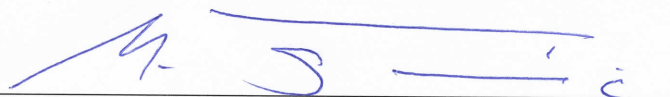
На основу изложеног Комисија је мишљења да је докторска дисертација *Приступи истраживању и експерименту у визуалним уметностима: Извођење теоретизације трансдисциплинарних уметничких истраживања на основу дјела Ивана Ладислава Галете* кандидаткиње мастер Драгане Кружић по теми, предмету, научним хипотезама, методологији, конзистентном аналитичком и интерпретативном приступу и тиме аутентичном научном доприносу општој и посебној теорији уметности спремна за јавну одбрану.

Предлажемо Већу департмана за последипломске студије и Сенату Универзитета Сингидунум да прихвате докторску дисертацију Драгане Кружић и реферат о дисертацији, те да одобри даљу процедуру и њену јавну одбрану.

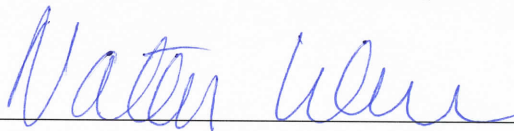
Потврђујемо својим потписом, под пуном професионалном одговорношћу, да су подаци у Извештају веродостојни и у потпуности тачни, укључујући тачну категоризацију научноистраживачких резултата кандидата, а све у складу са Правилницима и актима Универзитета.

Београд, 20.02.2020.

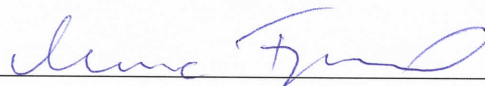
Чланови комисије:

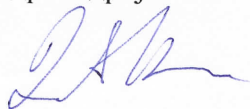
др Миодраг Шуваковић, редовни професор, ФМК /ментор/

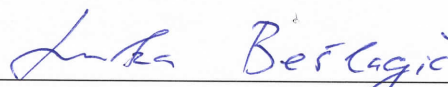
др Наташа Лах, ванредни професор, Филозофски факултет у Риједи /коментор/

др Андрија Филиповић, ванредни професор, ФМК

др Никола Дедић, ванредни професор, ФМУ Универзитета Уметности у Београду

др Лука Бешлагић, доцент, ФМК